

Rüşen CELAL

Kaybedenlerin Belleği*

Söylenecek çok söz var, yapılacak çok iş!
Birikmiş çok öfkeler var, birikmiş çok ödüller!
Yiten dostlar var, kalan, kaybolan...
Yüzleşmeler var, hesaplaşmalar var!

Muktedirler yapacağını yapar; hesaplaşmalar var;
kendinle, dostlarınla, birbirinle.
Kavramların içi boşaldı, eylemelerin/yapıp etmelerin hedefi,
hedeflerin yolu yordamı şaştı!

Bazen insan nereden başlayacağını bilemez,
rastgele sözcükler seçer.
Sözcükler yolunu bulur, söylenecek olan söylenir.

En iyisi doğrudan lafa girmek!

"Büyük büyük laf etmeden" diyesi geliyor insanın
ama 'laf etme meselesi'nin kendisi hükümrân! Ne desen
büyük!

Belki en iyisi durmak! Şimdi durmak!

Derin bir soluk almak!

Yeniden doğacağını güne birikmek!

Erken doğum yapmamak, doğayı takip etmek!

Beklemek, izlemek, birikmek!

Anı geldiğinde, doğururken doğmak!

Yaşam/Ölüm/Yaşam döngüsünün raksıyla
esrimek/erimek/ölmek/doğmak/ölmek/doğmak!....

Sanki şimdi, yeni süreci görüp birikme zamanı!
Yeni/başka bir hal ile başka bir hal içinde doğmak için
birikme zamanı. Zor bir süreç. Sabır, sükûnet ve daha
çok çalışma istiyor. Mesela, alışılmış olanların tamamını geri
dönmemecesine çöpe atıp başka bir hal bulmak gerekiyor.
Doğa gibi, yaratıcı olmak gerekiyor.

Oyuncak kovalayan silahlı güçler

Hatırlayan var mı, bir diktatörü Lahey'e gönderen sade bir
eylemdi... Arkasında başka bir görme biçiminin yattığı hazırlığın
sade bir eylemi!... Bir tören sırasında yüzlerce pilli oyuncakçı
bölük bölük ağır silahlı güçlerin arasına salmışlardı. Şişirilmiş
huşu içinde güce tapınan milletin gözleri önünde, ayaklarının
arasında dolanan, oraya buraya zıplayan, uçuşup duran, o kar-
ranlık ciddiyeti, bütün o hükümrân düzeni bozan oyuncakları
tarayamayan silahlı güçler otomatik bir düğmeye basılmış gibi
onları yakalamaya çalıştılar. Silahlar bir yana, kasklar bir yana
meydanda pilli oyuncaklar peşinde, oyuncak kovalayan silahlı
güçler... Milletin gözü önünde! O ciddi kalabalıkta önce utan-
gaç kıkırdaşmalar, sonra usul usul yükselen bir kahkaha tufanı.

Yenilmez/sarsılmaz güçler işte böyle komiktir! Yenilmez/sar-
sılmaz güçler işte böyle kahkahalarla püskürtülebilirlerdi!

Zulümkar ile aynışmamak

Sonra, -hangi ülkedeymi önemli değil-; bütün TV kanalları
hepsi bir ağızdan sadece diktatörün konuşmalarıyla doluyken,
biri televizyonunu kapatıp sokağa bakacak şekilde kapalı tel-
evizyonunu pencereye koyar... Tek tük karşı komşular da... Pen-
cerelerden sokağa bakan kapalı televizyonlar. Pek bir ses
getirmez. Ama bir gün bir sivri zekânın aklına el arabası gelir.
Konuşmaların en çok pompalandığı haberler saatinde el ara-
basında televizyonu mahalle meydanında dolaşmaya çıkar. Er-
tesi gün başkaları, başkaları da... Sokaklarda, meydanlarda,
çocuklarını gezdirir gibi televizyonlarını güle eğlene gezdiren
insanlar... Tutuklanamazlar, dağıtılamazlar. Diktatör haberler
saatini değiştirir ama değişen saatte yorgun halk uyumaktadır
zaten!...

Dünyada milyon tane örnek var böyle. Memlekette de... Zu-
lümkar ile aynışmayan... Toprağın derinliklerinden gelir gibi...
Sakin, yaratıcı eylemler... Doğa gibi, neşeli, doğurgan, özgürlük
kocan...

Birikme, yeni doğumlar arama zamanı

Her özgün dönemin mücadele biçimleri farklı. Açık diktatör-
lük zamanlarının da... kimi zaman sessiz sedasız... yaratıcı... do-
ğurgan... süregelen... damlaların taşı delmesi gibi, süregelen!

Bilim insanları yakın zamanlarda, dünya üzerindeki türler
üzerinde diktatörlüğünü ilan etmiş insan türünün canlıları yok
ettiği bölgelerde farklı bilinmeyen mikroorganizmaların oluş-
maya başladığını keşfetti. Oksijeni tüketilmiş okyanus diple-
rinde. Yeni hayatlar oluşmaya başlıyor. Velhasıl, şimdi, doğa
gibi, elimizdekilerle yeni metotlara kafa yorma zamanı!

Ama önce, sanki, sabır ve biriktirme zamanı. Usul usul, sakın
sakın. Nadasa yatma, sorgulama, yeni doğumlar arama zamanı.
Kendimizi kutsamayı bırakıp, yanlışlarla yüzleşme zamanı. Zu-
lümkarla aynışan, iç iktidar halleriyle sahici bir yüzleşme za-
manı. Romantik göz boyamaları, yalan süslemeleri, sahte
şişinmeleri bırakma zamanı. Kendini çürümüş iktidar hallerin-
den ayıklama, yeniden doğmaya hazırlanma zamanı. Kaçan
göçen bir şey yok, telaşa mahal yok. Diktatörler hep vardı ve
mazlumların içindeki 'erk' gömülüne kadar da var olmaya
devam edecek zaten! İçimizdeki 'erk'i görmeye çalışma ve
mahkûm etme zamanı! Oradan yeni yollar doğar.

Nadas zamanı! Zor zaman!

*Kaybedenlerin Belleği – Michel Ragon.
Okumayanlara önerilir.

Zerya GÜL

Anlam biriktirme zamanı

İnsan yaşamına yön veren, anlam arayışıdır. Anlamın ol-
madığı yerde yaşam gücü, yaşamın olmadığı yerde anlam
gücü zayıf demektir. Anlam arayışı ve anlamak, birbiriyle ikiz
kardeş gibidir. Anlam arayışı içinde olan insan, anlamının sır-
rına eren, duygu ve düşünce dünyasında yücelen, yücelten
bir ayrıcalık taşır. Spinoza'nın 'Anlamak özgürlüktür' vecizesi,
doğa-yaşam-insan-toplum diyalektiğinin temelinde dinamik
koyarak sistemleşen kapitalist modernitenin tuzaklarına mey-
dan okuyan insanın yol haritası gibidir. Yaşamın felsefesini,
insanın felsefesiz olamayacağını, yaşayamayacağını anlatır.
Özgürlüğün büyük felsefi yoğunlaşma ve mücadele gerektir-
diğini anlatır. İnsanın duygu ve düşünce dünyasına ket vuran
yıkılmaz, sarsılmaz ve aşılmaz dogmaların sorgulanması, sar-
sılması ve aşılmasına kapı aralayan zamanların bu büyüleyici
tespiti, günümüz insanının en çok ihtiyacı olan gerçeğe işaret
etmektedir.

Anlamsız, felsefesiz, sevgisiz, aşksız, zamansız ve mekansız
kılma operasyonlarına karşı; anlam, felsefe, sevgi, aşk zaman-
larının büyük yurtseverliğine ulaşmak, zaman ve mekanı bu-
luşturmak kadar, aşmayı da içeren bir öze sahiptir. Duygudan
kopmuş analitik erkek aklının doğa-insan-kadın-yaşam-
toplum operasyonlarına karşı, anlamlı yaşam-insan-toplum
gerçeğine ulaşmak, tarihsel bilinci, bu bilince denk düşünsel-
yaşamsal-eylemsel donanımı gerekli kılmaktadır. Büyük yurt-
severlik bilinci, büyük düşünmeye, yaşamaya ve kendini aşan
insan eylemine ulaşmaya yol açar. Anlam gücüne ulaştıkça
kendini aşan, yeniden yaratan ve yaşama anlam katan insan
özünü açığa çıkarır.

Modernitenin tarihsiz, toplumsuz, topraksız, duygusuz, dü-
şüncesiz kılma operasyonlarının, büyük insansızlaştırma, an-
lamsızlaştırma, yaşamsızlaştırma anlamına geldiğini bilmek
ve buna karşı anlam biriktirme mücadelesini geliştirmek, hiç-
bir dönemde olmadığı kadar önem kazanmış bulunuyor.

Köksüzleştirme operasyonları

Büyük savaşlar, insan, doğa, yaşam katliamları, yakıp yık-
malar, mekansızlaştırma, tarihsizleştirme, büyük köksüzleş-
tirme operasyonları olarak algılanmak, anlaşılacak ve büyük
yurtseverlik bilinciyle köklerine, gerçeğine sarılmak zama-
nıdır. Toprağından, tarihinden, kültüründen ve yaşam kay-
nağı emek değerlerinden koparmanın, büyük sürgünlere,
boşluklara, kaybediş ve anlam yitimine dönük olduğunu bil-
mek ve karşı durmak gerekiyor. Zorla, katliamlarla yerinden,
yurdundan edilen insanın dünyanın hangi ucundan çıkacağı
bilinmiyor. Bir ucu bir katliam biçimine dönüşen, insan
yutan kaçak deniz yolculukları, bir ucu vize uygulamalarını
kaldırarak kaçışı teşvik eden ikiyüzlü devletli sistem gerçeği,
aynı gerçeklik.

Tehcir ve tecrit operasyonları bütün zamanlardan daha et-
kili bir silah olarak insanlığa doğrultulmuş durumda. Kürdis-
tan'dan Ortadoğu'ya, Asya'ya, Afrika'ya uzanan ve kadim
kültürleri, toplumları ve toprakları talan ve ele geçirme özel
savaşının özel yönelimleri olarak devam ediyor. Köklerini,
doğasını korumak isteyen, özgürlük umudu ve inancını yaşamsal
güce dönüştürme mücadelesi içinde kendini yeniden anlam-
landıran insan ve toplumlara yönelim, en faşizan uygulamala-
ra dönüşmüş durumda.

Küresel faşizm, küresel uzlaşma içinde anlamsızlaştırma,
hiçleştirme, köksüzleştirme ve en büyük insansızlaştırma sal-
dırısını büyük silah tüccarlarının devletleşen kar ve çıkarlarını
korumanın olağan siyaseti olarak kabul ettirmek istemektedir.
Bu siyasetin bir yanı; savaşları, insan katliamlarını, sür-
günlerini normalleştirme iken, diğer yanı, bütün bu saldırılara
sessiz, görmeyen-duymayan-bilmeyen büyük çoğunluğu nor-
malleştirir. Büyük çoğunluğu normalleştirme operasyon-
ları, faşizmin 3 S'sini aşmış, ahlaki ve moral çöküntünün
derinliğinde insansızlaştırma, değersizleştirmenin bütün sal-
dırılarına açık hale getirilmiş, savunmasız birey-toplum ger-
çeğini yaratmıştır.

İnsan kalmakta ısrar

Esas tehlike, büyük sessiz çoğunlukla ilgilidir ve bu alışıl-
mışlığı-alıştırılmışlığı aşmanın, aşırmanın kendine getirme-
nin yol ve yöntemlerini bulmak zorundayız. Teknolojinin bu
düzeyde geliştiği, dünyanın, evrenin bir ucundaki gelişmenin
anında tüm insanlığa ulaştığı bir dönemde, duymamak-gör-
memek-bilmemek normalleştirilemez. İnsan olmanın, insan
kalmanın temel özelliği olan anlam dünyasını oluşturma, öz-
gürlük değerleriyle buluşturmanın zor, ama iradeleştiren, güç
veren, canlı-dinamik kılan, yaşam enerjisiyle, düşünce-ruh
uyumu ve güzelliğiyle buluşturan özüne sahip çıkma zorun-
luluğumuz var. Yoksa tüketim kültürünün girdabında, tek tek
yutulma durumundan kurtulmak mümkün olmaz. Bireycili-
ğin, mülkiyetçiliğin sınırsız teşviki üzerine kurulu modernite
toplumu, yaşamı ve tuzaklarına karşı, toplumsal geleneğe,
kültüre, ahlaka ilgiyi geliştirmek, anlamlı yaşam arayışının
önemli bir adımını oluşturur.

Anlam, etik ve estetikten beslenir. Etik ve estetik, insan ya-
şamının ve toplumsallığının sonsuz, sınırsız yaratıcılığını,
anlam gücünü ifade eder. Moral değerleri, maneviyatı güçlü,
toplumsallıktan beslenen insan ve toplumu anlatır. Toplumsal
değerlere yönelen bütün saldırılara karşı, kendini korumanın
öz savunma bilincini, varlığına ve özgürlük değerlerine sahip
çıkmanın radikal mücadeleciliğini gerektirir. Anlamlı
yaşam, böyle bir mücadele içinde gelişir. Saldırının büyüklüğü
ve derinliği, mücadelenin ve anlam biriktirmenin aciliyetini
gösterir. Bu zamanı kaçırmamak, insan olmakta ve insan kal-
makta ısrarın bir gereğidir.

Nadasa yatma, sorgulama, yeni doğumlar arama zamanı. Kendimizi kutsamayı bırakıp,
yanlışlarla yüzleşme zamanı. Zulümkarla aynışan, iç iktidar halleriyle sahici bir yüzleşme
zamanı. Romantik göz boyamaları, yalan süslemeleri, sahte şişinmeleri bırakma zamanı.

